

FORMAREA CONTINUĂ A SPECIALIȘTILOR DIN OLSDÎ – PREMIȘĂ PENTRU ASIGURAREA CALITĂȚII LA NIVEL LOCAL

*Violeta Popa, drd.,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău*

CONTINUOUS TRAINING OF OLSDÎ SPECIALISTS – PREMISES FOR QUALITY ASSURANCE AT THE LOCAL LEVEL

*Violeta Popa, PhD student,
„Ion Creanga” State Pedagogical University of Chisinau,
ORCID: 0000-0003-4348-4925
vpvioletapopa13@gmail.com*

CZU: 37.013:005.6

DOI: 10.46727/c.v2.24-25-03-2023.p418-423

Abstract. Ensuring quality in education, including general education, is one of the priority dimensions of the „MOLDOVA 2030” National Development Strategy. In accordance with the educational policies, the Local Body for Specialization in the Field of Education (OLSDÎ) has the major role of quality assurance at the local level, the OLSDÎ specialists being the ones who should monitor quality assurance, supervise the implementation of new concepts. It is not about power, influence or importance, but about impact and support, about feedback provided as an effective development intervention, as a way of giving help, with the effect of quality assurance. We are not talking about specialists in higher education either, but about professional colleagues in continuous evolution and development, capable of providing quality feedback. Accordingly, the self-training and continuous training of OLSDÎ specialists is indispensable, because those who want to support and advise, including with the aim of ensuring quality in education at the local level, must demonstrate that they themselves have the necessary skills. A mechanism for promotion and career advancement of specialists from local specialized bodies in the field of education would eliminate moments of insecurity and provide conditions necessary to ensure the ability of OLSDÎ to meet quality requirements.

Keywords: quality, quality assurance, continuous training, OLSDÎ specialists.

Introducere

Integrarea sistemului educațional din Republica Moldova în spațiul educațional european implică adaptarea politicilor educaționale preponderent în domeniul managementului și al standardelor de calitate. Tendința de a fi valorizată asigurarea calității în educație de către sistemului educațional național din țara noastră constituie una din dimensiunile prioritare ale „Strategiei Naționale de Dezvoltare MOLDOVA 2030” [14], iar marcasele pe asigurarea calității în învățământul general la nivel local sunt reflectate în „STRATEGIA de dezvoltare a educației pentru anii 2021-2030 EDUCAȚIA 2030” [13]. Atribuția de asigurare a calității educației în învățământul general la nivel local revine Organelor Locale de Specialitate în Domeniul Învățământului (OLSDÎ), rol evidențiat de „Codul educației” (art.18, pct.7) [4], dar și de „Regulamentul-cadru de organizare și funcționare al OLSDÎ” [11]. În concluzie, OLSDÎ este gestionarul nemijlocit al asigurării calității procesului educațional în unitatea administrativ-teritorială respectivă, iar una din întrebările principale care se regăsește în agenda curentă a OLSDÎ este cum să dobândească și să mențină calitatea și eficacitatea în educație în teritoriul administrat. Analizând afirmația lui R. Tagore că „în lumea aceasta, cei care au curajul să înfrunte și să rezolve probleme noi, sunt cei ce contribuie la progres”, menționăm că eficacitatea

și calitatea educației pornesc de la Resursa umană. Și în materialele Conferinței Generale a 32-a a UNESCO, resursa umană este definită ca „unul din factorii care afectează calitatea educației” [Apud 2]. Respectiv, managementul calității educației implică procesul de a valorifica resursa cea mai valoroasă – omul, cu toată multilateralitatea sa. Sau, cum menționează V. Andrițchi, „resursa umană trebuie să stea în centrul tuturor preocupărilor, în același timp, ca subiect și obiect al managementului” [2]. La nivel local, *specialiștii OLSDÍ* sunt cei care ar trebui să monitorizeze asigurarea calității, să supravegheze punerea în aplicare a noilor concepte. Nu este vorba despre autoritate, influență sau importanță, dar despre impact și susținere, despre feedback oferit ca un demers eficient de avansare, ca un mod de a oferi asistență, cu relevarea efectului de asigurare a calității. Nu este vorba nici despre specialiști în educație de nivel superior, ci despre colegi profesioniști în continuă evoluție și dezvoltare, capabili să ofere feedback de calitate.

Contexte epistemologice

Conceptul *calitate* (din limba latină „*qualitas*”, derivat din „*quails*”, cu înțelesul de atribut, fel de a fi, proprietate) se caracterizează printr-o varietate mare de definiții, care reflectă viziuni diferite cu referință la noțiunea de calitate și condițiile ce determină calitatea. Menționăm că calitatea este percepută de cercetători ca fiind:

- ✓ „aptitudinea de satisfacere a unei necesități” [8];
- ✓ „conformă cu specificațiile” [15];
- ✓ „capacitatea de a atinge nivelul așteptărilor consumatorului” [12];
- ✓ „gradul în care se potrivește unei trebuințe” [1];
- ✓ „atractivitatea unui produs pe piață” [6];
- ✓ „ceea ce condiționează un consumator să-l cumpere” [9];
- ✓ „corespunderea cu un etalon” [16].

Analizând definițiile cercetătorilor, sesizăm că lipsește până în prezent un concept unic al calității, aceasta fiind pluridimensională. Astfel, vom lua ca reper definiția dată de Organismul Internațional de Standarde (ISO) în seria de standarde 9000: „Calitatea relevă cerințele de ordin general, deoarece se aplică, universal, sectoarelor din industrie și serviciilor”, la care se raportează și *sistemul educațional*, „însă ținând cont de specificul acestor servicii” [Apud 8].

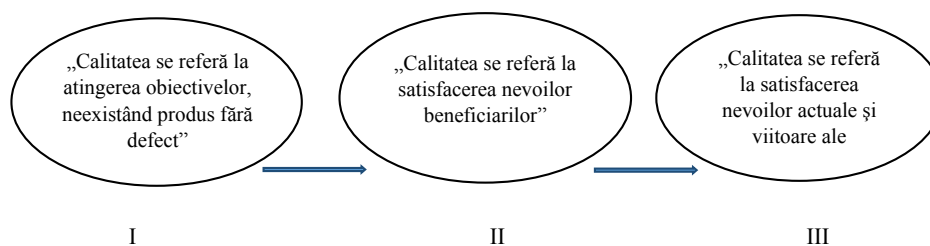

Fig. 1. Evoluția conceptului de calitate, după Ș. Iosifescu [7]

Definiri conceptuale ale *calității educației* pot fi întâlnite, de asemenea, în diverse forme ale noțiunii. Or, cum precizează S. Baci, „diversitatea abordărilor privind definirea calității educației în concepte și termeni este datorată uneia dintre caracteristicile sale specifice – *conceptul de „calitate a educației” este relativ, deoarece el este dinamic, multidimensional și situațional.*” [3]

În urma analizei reflecțiilor cercetătorilor vizând problematica calității educației, vom constata dificultatea majoră de a defini într-o formă unică, generală noțiunea de *calitate în educație* și imposibilitatea existenței unei ultime formulări, ideale, a calității educației. Oricum,

reflectând asupra opiniilor teoreticienilor și practicienilor, ne permitem să precizăm că „*calitatea în educație reprezintă totalitatea caracteristicilor serviciului educațional în raport cu anumite standarde, în continuă schimbare, dar care răspund așteptărilor beneficiarilor și satisfac exigențele lor prin condițiile pentru dezvoltarea lor complexă, atribuind acestui serviciu un caracter atractiv pe piață*” [10].

În concepția lui V. Guțu, *asigurarea calității în educație* vizează „stimularea încrederii elevilor și a celorlalți parteneri ai instituției de învățământ privind capacitatea și disponibilitatea instituției de a le satisface cerințele și așteptările, precum și confirmarea capacității instituției de a demonstra compatibilitatea Sistemului de Management al Calității intern cu standardele sau modelele acceptate” [5, p. 5]. *Asigurarea calității* în sistemul educațional poate fi realizată printr-un sistem de măsuri, concentrată în noțiunea de *management al calității* în educație. În literatura de specialitate se atestă o varietate mare de viziuni referitor la termenul de *management al calității*, noi, însă, am considerat relevantă, multiaspectuală și multiatitudinală concepția lui V. Guțu, care definește *managementul calității* ca fiind „ansamblul activităților funcției generale de management, care determină politica în domeniul calității, obiectivele și responsabilitățile și care se implementează în cadrul sistemului calității, având ca scop principal orientarea instituției spre performanță pe toate dimensiunile activității acesteia. El se constituie și funcționează ca sistem de organizare internă (sistemul de management al calității – SMC), corelat cu un sistem extern de asigurare a calității” [5, p. 5].

În contextul reconfigurării procesului educațional din perspectiva noilor abordări în științele educației, dar și al dinamismului sistemului educațional, asigurarea calității în educație nu poate fi percepută în afara procesului de autoformare și formare continuă. Potrivit cercetătoarei V. Andrițchi, *formarea continuă* „este un proces planificat, bazat pe necesitățile individuale de formare a beneficiarilor, care are ca obiectiv primordial sporirea calității educației” [2].

Formarea continuă a specialiștilor OLSDÎ - premisă de asigurare a calității

Procesul de asigurare a calității la nivel local este abordat astăzi într-un mod nou în întreaga lume și nu mai poate fi considerat domeniul „supravegherii școlare”, obiceiurile de subordine fiind privite în mod critic, necesitând a fi dezvoltate noi abordări conceptuale. Conform abordării tradiționale, supravegherii școlare îi este apropiat doar un rol efectiv, acela de mijlocitor și de verificare al implementării recomandărilor ministeriale privind politica educațională și, pentru a face acest rol explicit, sunt făcute referințe la documente de politici care afirmă că întreg sistemul educațional este sub monitorizarea statului. Această paradigmă sau, mai degrabă, schimbare de strategie a deschis o zonă de tensiuni între responsabilitatea statului pentru sistemul școlar și responsabilitatea individuală a școlii care există și azi sub diverse aspecte. Problematika atribuțiilor OLSDÎ joacă un rol central, aici, concretizat în funcția majoră de asigurare a calității, specialiștii OLSDÎ având sarcini definitorii. Pentru a putea acționa cu succes, în contextul acțiunii de asigurare a calității, aspectul de „leader” pentru specialiștii OLSDÎ este indispensabil, împreună cu o atitudine precisă acordată atribuției principale de sprijin, împreună cu competențele de management al calității. Astfel, *formarea continuă a specialiștilor* prin diverse programe de formare, consiliere și consultanță apare ca *direcție strategică al managementului calității la nivel local*. Relevanța formării continue a specialiștilor OLSDÎ vine și în concordanță cu domeniile nou-apărute, cu noile educații și cu faptul că resursa umană este cea mai dinamică dintre toate resursele pe care le deține orice organizație, de aceea trebuie să i se acorde o atenție deosebită. În plus, autoformarea și formarea continuă a specialiștilor OLSDÎ este obligatorie, deoarece cei care doresc să sprijine

și să consilieze, inclusiv cu scopul de asigurare a calității în educație la nivel local, trebuie să demonstreze că ei înșiși au competențele necesare. Cu regret, în R. Moldova nu există programe de formare continuă destinate specialiștilor OLSDÎ și nici repere teoretice și praxiologice în domeniul asigurării calității în învățământul general la nivel local. Dar cum orice entitate din sistemul educațional urmează să aibă ca obiectiv permanent formarea continuă, OLSDÎ va elabora proiectul de formare continuă a specialiștilor. Care ar fi acțiunile conducătorului unei entități educaționale (ne referim la OLSDÎ) pentru implementarea proiectului de formare continuă a specialiștilor? Ș. Iosifescu și colegii săi susțin, cu referire la instituțiile școlare, indirect și la OLSDÎ, că conducătorul va realiza:

- Elaborarea politicii de dezvoltare profesională, de care să beneficieze toți specialiștii;
 - Inițierea unor proiecte și planuri de dezvoltare sistematică și continuă;
 - Încurajarea învățării la toate nivelurile organizației și sub toate formele ei - formală, informală și nonformală - și recunoașterea rezultatelor tuturor acestor tipuri de învățare;
 - Crearea unor mecanisme proprii de recunoaștere și recompensă a inovațiilor etc.”
- [3, p. 38].

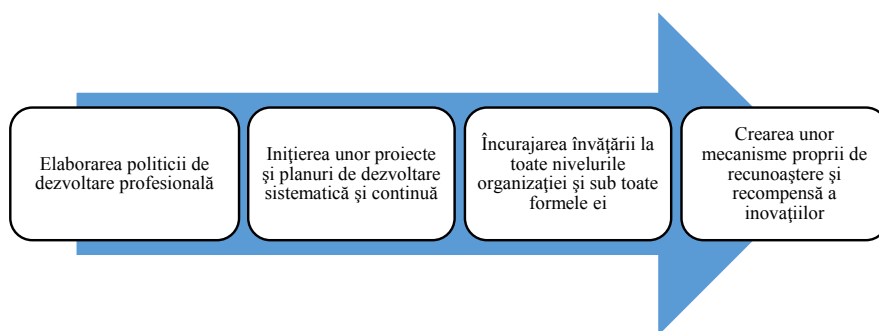

Fig. 2. Etapele implementării proiectului de formare continuă a specialiștilor OLSDÎ

Evidențiem necesitatea corelației procesului de formare continuă cu politica educațională de stat, cu scopurile și obiectivele organizației, cu contextul particular al acesteia. D. Noye și J. Piveteau susțin că „este foarte important ca procesul realizării unui proiect de formare să privilegieze analiza situațiilor reale, să propună grile de analiză, sugestii metodologice utilizabile în practică” [Apud 2].

O formare temeinică se poate realiza numai atunci când, pe lângă pregătirea în centrele de formare continuă de nivel național, se vor desfășura diverse modalități de formare la nivel regional, la nivel de entitate. Or, în grupuri mai restrânse se acceptă că specialiștii „buni” au și capacitatea de a sprijini profesorii și școlile în evoluția și performanța lor, începând de la competențe și promovând autoresponsabilitatea, astfel că diferiți profesioniști cu competențe diferite, activând împreună în cadrul OLSDÎ, schimbând continuu informații între ei, ar putea duce la dezvoltarea unui concept, de sprijin, care să se adreseze cu succes unui grup eterogen de cadre didactice. În acest scop este necesar ca OLSDÎ să se angajeze activ în dezbateră conceptuală privind abordarea soluțiilor adecvate și, în paralel, să dezvolte competențele necesare implementării. Respectiv, monitorizarea ar putea fi regândită, astfel încât motivația și sprijinul individual să fie principiul monitorizării, ceea ce ar asigura obținerea rezultatelor așteptate. În consecință, efectele sunt cele care determină în mod distinct *calitatea în educație*. Procesul formării continue este abordat de către V. Andrițchi conform unei succesiuni logice de activități la nivelul unității școlare, relevante și pentru OLSDÎ.

Tablul 1. Activitățile procesului de formare continuă

Etapa procesului formării continue	Conținutul etapei
Evaluarea calității personalului și identificarea nevoilor de formare continuă	- analiza informațiilor de tip cantitativ (calificarea specialiștilor, experiența); - analiza informațiilor de tip calitativ (a documentelor: diplome, certificate, adeverințe, rapoarte de stagiu sau de consultanță privind situația profesională a personalului, proiecte de formare, proiecte comunitare, participarea la diferite activități de formare continuă, participarea la elaborarea de proiecte, discuțiile informale, consultările, asistările reciproce etc.); - analiza SWOT (identificarea punctelor tari, a slăbiciunilor și a țințelor pentru intervențiile de dezvoltare);
Stabilirea unei politici de formare continuă a specialiștilor la nivelul entității	- se va elabora în concordanță cu strategia generală a organizației, cu scopurile și obiectivele pe care aceasta și le propune, cu valorile pe care le promovează;
Planificarea formării continue	
Stabilirea modului de organizare a formării continue	- punerea în practică a politicii organizației prin formare profesională internă sau prin colaborare cu alte instituții ce oferă servicii de formare continuă
Realizarea formării continue	
Evaluarea formării continue	- obținerea feedback-ului privind rezultatele obținute și valoarea pregătirii, analizând reacția sau atitudinea beneficiarilor față de calitatea activității de formare, performanțele atinse.

Astfel, etapa premergătoare procesului de formare continuă o constituie evaluarea și aprecierea performanțelor personalului și stabilirea necesităților de formare profesională, ca punct de reper fiind analiza informațiilor cantitative și cele calitative, urmată de stabilirea unei strategii de formare continuă a cadrelor la nivelul organizației, în concordanță cu proiectul strategic de dezvoltare a entității, cu scopurile, țințele și valorile ei. Planificarea, stabilirea modului de organizare a formării continue și realizarea ei reprezintă, de fapt, etapa punerii în practică a strategiei entității, realizabilă prin formare profesională în cadrul entității, care să acopere necesitățile de formare continuă sau în parteneriat cu instituții specializate. Se încheie acest proces cu evaluarea formării continue, unde se analizează rezultatele obținute, atitudinea beneficiarilor față de calitatea activității de formare și performanțele atinse. Prin urmare, procesul de formare continuă este indispensabil în formarea competențelor în domeniul de expertiză, inclusiv a competențelor de management al calității pentru specialiștii OLSDÎ.

Concluzii:

- *Calitate în educație* este un concept relativ și evolutiv, în funcție de exigențele timpului și perioada de referință.
- Calitatea în educație, în condițiile asigurării ei, este relevantă de necesitățile prezente și de perspectivă ale destinatarilor.
- La nivel local, asigurarea calității în educație este o acțiune amplă executată prin Sistemul de Management al Calității, având ca efecte îmbunătățirea continuă a calității și creșterea satisfacției beneficiarilor finali.
- Atribuția OLSDÎ în asigurarea calității la nivel local este una esențială, OLSDÎ fiind mediator pe acest sector între structurile ministeriale și instituțiile de învățământ gene-

ral, urmând metodologia de asigurare a calității la nivel local, fundamentată pe corelația între criterii, standarde de referință, indicatori de performanță și calificări.

- Formarea continuă a specialiștilor OLSDÎ este indispensabilă ca premisă esențială în asigurarea calității în educație la nivel local.
- Un mecanism de promovare și avansare în carieră a specialiștilor din organele locale de specialitate în domeniul învățământului ar elimina momentele de nesiguranță și ar oferi condiții necesare asigurării capacității OLSDÎ de a satisface cerințele de calitate.

BIBLIOGRAFIE

1. ABBY, D.; PETERS, J. Rediscovering standards: Static and dynamic quality, 1994, International Journal of Contemporary Hospitality Management, Vol.6, No.2;
2. ANDRIȚCHI, V. Managementul calității în domeniul resurselor umane: oportunități și perspective. Chișinău, 2010. (citat 11.07.2022);
3. BACIU, S. Paradigma managementului calității în instituțiile de învățământ superior. Chișinău: ASEM, 2014. ISBN 978-9975-75-690-7;
4. Codul Educației al Republicii Moldova Nr. 152 din 17-07-2014;
5. GUȚU, V. Sistemul de asigurare a calității în învățământul primar și secundar general la nivel local. Ch.: USM, 2012. ISBN 978-9975-71-319-1; Disponibil la: file:///C:/Users/Vladlen/Downloads/Manag+C%20(1).pdf. (vizitat 11.05.2022);
6. ILIEȘ, L. Managementul calității totale. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2003;
7. IOSIFESCU, Ș., (Coordonator) Managementul și cultura calității la nivelul unității școlare, București, 2005;
8. JURAN, J.M. Planificarea calității. București, Editura Teora, 2000;
9. MICLĂUȘ, I. Managementul calității. Arad: Gutenberg Univers 2007, ISBN 978-973-7776-99-0;
10. POPA, V. Aspecte teoretice ale asigurării calității educației la nivel local. În Acta et Commentationes, Sciences of Education, nr. 2(28), 2022, p. 153-163. ISSN 1857-0623;
11. REGULAMENT-CADRU de organizare și funcționare a organului local de specialitate în domeniul învățământului. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=66872&lang=ro. (vizitat: 20.05.2022);
12. STANCIU, I. Managementul Calității Totale. București: Cartea Universitară, 2003;
13. Strategia de dezvoltarea a educației pentru anii 2021-2030 „Educația-2030”. Disponibil: <https://mecc.gov.md/ro/content/elaborarea-strategiei-de-dezvoltarea-educatiei-pentru-anii-2021-2030-educatia-2030.pdf>. (vizitat: 02.06.2022);
14. Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”. Disponibil:
15. https://mecc.gov.md/sites/default/files/nota_de_concept_viziunea_snd_2030.pdf. (vizitat: 02.06.2022);
16. ȘRAUM, Ghe. Merceologie și asigurarea calității, Cluj-Napoca: Editura George Barițiu, 2000;